

Йошикава Ейджи

МУСАШИ

София, 2025

Преводът е направен по изданието:

EIJI YOSHIKAWA

MUSASHI

First published in the Japanese language. Copyright © 1971 Fumiko Yoshikawa.

Copyright © 2012 Eimei Yoshikawa. Copyright © 2023 Akemi Kaku, Kayoko Kaburaki.

English translation copyright © 1981 by Kodansha USA Publishing, LLC

Published by arrangement with Kodansha USA Publishing, LLC.

Илюстрация на корицата:

NORIYOSHI OHRAI

Картата на с. 9 е изработена от Братислав Иванов.

© Издателство „Изток-Запад“, 2025

Всички права на български език запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде възпроизвеждана или предавана под каквато и да е форма и по какъвто и да било начин без изричното съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Георги Парпулов, превод, 2025

© Едвин О. Райшауер, предговор, 2025

ISBN 978-619-01-1630-1

ЙОШИКАВА ЕЙДЖИ

МУСАШИ

Превод от английски
Георги Парпулов

СЪДЪРЖАНИЕ

Предговор	11
-----------------	----

КНИГА ПЪРВА **ЗЕМЯ**

Камбанката.....	19
Гребенът	25
Празникът на цветята.....	40
Гневът на вдовицата.....	49
Изкуството на войната.....	61
Старото дърво	80
Камъкът и дървото	91
Раждането на Мусаши	105

| 5

КНИГА ВТОРА **ВОДА**

Училището Йошиока	117
Колелото на съдбата.....	131
Среща и раздяла.....	138
Водният дух.....	144
Пролетен вятър.....	154
Храмът Ходзоин	164
Полето Ханя	180
Имението Коягю	190
Божурът	195
Отмъщението на Джотаро.....	208
Славеите.....	220

КНИГА ТРЕТА Огън

Сасаки Коджиро	233
Нова среща в Осака	246
Хубавият младеж	263
Раковината на забравата	273
Геройска смърт	280
Дългия прът	287
Орловата планина	294
Еднодневка през зимата	305
Въртележката	314
Летящият кон	324
Пеперуда през зимата	337
Обявата	348
Големият мост на улица „Годжо“	361

КНИГА ЧЕТВЪРТА Вятър

6 Сухото поле	375
Мъж с качества	384
Един Коджиро в повече	393
По-малкият брат	407
Майчина любов	416
Изтънченият занаятчия	433
Ехо в снега	445
Изисканите люде	454
Счупената лютня	462
Сърдечна болест	469
Мирисът на алоево дърво	474
Портата	480
Наздравница за утрото	489
Смъртоносната клопка	494
Среща на лунна светлина	499
Заблудени птици	511
Големият бор	515
Дар за мъртвите	525
Глътка маяко	532

Преплетени клони.....	543
Мъжкият и женският водопад	551

КНИГА ПЕТА НЕБЕ

Отвличането	557
Боецът от Кисо	561
Отровни зъби	568
Майчинско предупреждение.....	572
Любов за една нощ	582
Пари в дар.....	588
Пречистващ огън	595
Игра с огъня	600
Щурец в тревата.....	610
Първите	615
Клане край реката	620
Стърготини.....	627
Кукумявката.....	633
Чиния с риба	640
Какъвто учителят, такъв и ученикът	646
Планински демони.....	655
Първа сеитба	666
Мухите	670
Лъскачът на души	679
Лисицата	685
Спешно писмо.....	692
Синовна преданост	698
Пролетен дъжд в червено.....	705
Къс дърво	711
Изоставеният пророк.....	716
Градската мъла	720

Съдържание | 7

КНИГА ШЕСТА СЛЪНЦЕ И ЛУНА

Малък разговор.....	727
Жуженето на насекомите	731

Орелът	737
Зелени сливи.....	743
Очите	749
Четирима мъдреци и една светлина.....	755
Дървото със скакалците.....	762
Людостта на Тадааки.....	767
Тъжната страна на живота	778
Двете барабанни палки.....	783
Слугата на демона.....	787
Братя по ученичество	796
Нарът	808
Страна на сънищата	811
Предизвикателството	820
Портата към славата	826
Небесните звуци	832

КНИГА СЕДМА СЪВЪРШЕНА СВЕТИНА

8 Избягалият вол	839
Конопено семе	847
Метачи и търговци	858
Крушов цвят	867
Пристанището.....	874
Учителят по писане	884
Кръгът.....	866
Шикамско синьо.....	900
Милосърдието на Каннон.....	911
Приливите на живота	917
Вечерният кораб	923
Сокол и момиче	928
Преди тринайсетия ден	933
На разсъмване.....	939
Сватбата	950
Душата на бездната.....	959

Старите японски провинции

Предговор

„Мусаши“ не без основание може да се нарече японската „Отнесени от вихъра“. Написан от Йошикава Ейджи¹ (1892–1962), един от най-плодовитите и обичани японски писатели, този исторически роман излиза за първи път между 1935 и 1939 г. като подлистник на „Асахи Шинбун“, най-големия и меродавен японски вестник. Като отделна книга „Мусаши“ е претърпял най-малко четиринайсет издания, последното от които – в четири от петдесет и трите тома на събраните съчинения на Йошикава, отпечатани от „Коданша“. Романът е бил филмиран седем пъти, често е давал основа за театрални постановки и три от националните телевизионни компании са заснели сериали по него.

Миямото Мусаши е действителна историческа личност, но тъкмо с книгата на Йошикава той и останалите герои в нея са станали част от живото народно предание на Япония. Те са така широко известни, че хората често сравняват някого с тях като с лица, които всеки познава. Това прави романа особено интересен за чуждестранния читател. Книгата дава не само романтична картина на японското минало, но и представя как японците виждат сами себе си и своята история. В основата си обаче „Мусаши“ ще се хареса като зашеметяващ разказ за дръзки приключения и по японски сдържана любовна история.

Сравнението с „Шогун“ на Джеймс Клавел изглежда неизбежно – за повечето днешни американци тази книга и едноименният сериал се съревновават със самурайските филми като основен източник на познанията им за японското минало. И двата романа засягат един и същ исторически период. „Шогун“, където действието приключва през 1600 г., завършва с потеглянето на господаря Торанага (чийто прототип е историческият Токугава Иеясу, който скоро ще стане шогун, военен повелител на Япония) за решителната битка при Секигахара. Разказът на Йошикава започва с това как младият Такедзо, по-късно получил името Миямото Мусаши, лежи ранен между труповете от разгромената войска на същото това бойно поле.

Като се изключи Блакторн, историческия Уил Адамс, в „Шогун“ става дума най-вече за могъщите японски благородници и жените от обкръжението им. Тези хора се явяват в романа съвсем леко променени, под измислени от Клавел имена. В „Мусаши“, макар множество исторически личности да се споменават със своите истински имена, се разказва за по-широк кръг японци, най-вече за хора от големия обществен слой помежду наследствената военна аристокрация, от една страна и, от друга, простолюдието, съставено от селяни, търговци

¹ Имената следват японския словоред: първо е фамилията, а след това собственото име. – Б.изд.

и занаятчийи. Клавел свободно преиначава историческите факти, за да ги нагоди към повествованието си и дори добавя една любовна история в западен стил, която не само няма нищо общо с действително станалото, но и е твърде неправдоподобна за Япония от онова време. Йошикава остава верен на историята, или поне на историческото предание, и при него любовният сюжет, преминаващ като странична повествователна линия през цялата книга, е неподправено японски.

Разбира се, писателят е обогатил своя разказ с множество измислени подробности. Тук има достатъчно необичайни съвпадения и дръзки геройства, които да зарадват всеки любител на приключенското четиво. Йошикава обаче се придържа към известните от историята факти. Не само Мусаши, а и много от другите герои с важно място в повествованието са действителни исторически личности. Например Такуан, който става образец за подражание и духовен наставник на младия Мусаши, е бил по онова време прочут дзен монах, майстор краснописец, художник, поет и учител по чайна церемония. През 1609 г. той станал най-младият игумен на Дайтокудзи в Киото и по-късно основал голям манастир в Едо; днес обаче е познат най-вече с името, което е дал на един разпространен в Япония вид туршия.

Историческият Миямото Мусаши, роден навярно през 1584 г. и починал през 1645 г., също като баща си е бил майстор на сабленото изкуство. Той станал известен с това, че използвал едновременно две саби. Неотклонно се стремил към овладяване на собствената личност, което за него било ключът на бойните изкуства и написал едно прочуто съчинение за сабления бой – „Горин но шьо“.² Изглежда като млад е взел участие в битката при Секигахара и сблъсъците му с бойните умения на киотската школа Йошиока, с монасите-воини от Нара и с прочутия майстор на сабята Сасаки Коджиро, които са така ярко описани в книгата, че сякаш са действителни. Разказът на Йошикава за неговия герой завършва през 1612 г., когато е още млад двайсет и осем годишен мъж. Впоследствие Мусаши може би се е сражавал на страната на победените при обсадата на крепостта Осака през 1614 г. и през 1637–1638 г. е участвал в избиването на селяните християни от Шимабара на западния остров Кюшу – събитие, с което е свързано изкореняването на християнската религия от Япония за следващите две столетия, допринесло за откъсването на страната от останалия свят.

По ирония на съдбата през 1640 г. Мусаши става служител на рода Хосокава, господарите на Коамото – същите, които са покровителствали и неговия главен съперник Сасаки Коджиро. Името Хосокава ни връща към „Шогун“, тъй като по-старият от братята, Тадаоки, твърде неоправдано присъства в романа като една от главните отрицателни фигури. При това съпругата на Тадаоки, предавата християнка Грация, съвсем неправдоподобно е представена като голямата любов на Блаторн, Мариико.

Времето, в което е живял Мусаши, е за Япония период на голяма промяна. След столетия непрестанни вражди между даймьо, поместните феодални владетели, трима души успяват един след друг да обединят най-сетне със сила страната. Делото започва Ода Нобунага, който обаче, преди да го е довел до край, бива убит през 1582 г. от един свой метежен васал. Неговият най-способен

² Вж. Миямото Мусаши. „Ръкопис за петте стъпала“. Прев. от старояпонски Братислав Иванов. С., 2005. – Б.пр.

бен пълководец, Хидейоши, издигнал се от положението на обикновен пехотинец, завършва обединяването на държавата, но през 1592 г. умира, преди да е успял да заздравя властта дотолкова, че да я предаде на своя невръстен наследник. Тогава най-силният васал на Хидейоши, Токугава Иеясу, могъщ даймьо, който от своята крепост в Едо (днешен Токио) властва над голяма част от Източна Япония, печели надмощие, като разбива съюза на западните даймьо в битката при Секигахара от 1600 г. Три години по-късно той приема старото звание „шогун“ като знак за военно господство над цялата страна, упражнявано привидно от името на древното, но безсилно императорско семейство в Киото. През 1605 г. Иеясу предава шогунското достойнство на сина си Хидетада, но продължава да държи в свои ръце действителната власт, докато не разбива поддръжниците на наследника на Хидейоши с обсадите на крепостта Осака през 1614 и 1615 г.

Първите трима управници от рода Токугава установяват над Япония такава силна власт, че чрез техните наследници тя изтрайва повече от две и половина столетия, докато накрая рухва през 1868 г. като следствие от повторното отваряне на страната за връзки със Запада петнайсет години по-рано. Токугава упражнявали властта си посредством полунезависими наследствени даймьо, които в края на тяхното управление наброявали към 265 души. Те на свой ред раздавали ленни владения на своите наследствени служители-самураи. Преходът от постоянно състояние на война към строго пазен мир довел до появата на рязко класово разделение между самураите, които се ползвали с позволението да носят две саби и да имат фамилни имена и от друга страна – простолюдието, на което, макар да включвало заможни търговци и земевладелци, поначало не било разрешено да носи нито оръжие, нито презиме.

В течение на описваните от Йошикава години обаче тези обществени различия още не са били напълно затвърдени. Във всички провинции имало останали въоръжени селяни. Из Япония бродели ронини – самураи без повелител от войските на онези даймьо, които загубили владенията си след битката при Секигахара или вследствие на предишни войни. Трябвало да се сменят едно-две поколения, преди обществото да влезе изцяло в строгите граници, наложени му от Токугава. Междувременно страната преживяла големи промени и размествания.

На второ място, в Япония от началото на XVII в. значително се изменя характерът на държавното управление. С възстановяването на мира и края на големите междусобици господстващото военно съсловие открива, че за успешна власт е важна не толкова военната храброст, колкото управленските знания. Така класата на самураите започва бавно да се преобразява от воители на пушката и меча в чиновници на перото и книгата. В условията на мира самообладанието и образоваността стават по-важни от бойното майсторство. Западният читател може би ще се изненада от наблюдението колко широка е била грамотността още в началото на XVII в. и как японците постоянно се позовават на китайската история и книжнина по приблизително същия начин, по който хората в Северна Европа от онова време непрестанно са припомняли традициите на древна Гърция и Рим.

Третата голяма промяна в Япония от времето на Мусаши е свързана с въоръжението. През втората половина на XVI в. донесените от португалците фитилни мускети станали решаващото оръжие на бойното поле. В умиротворената страна обаче самураите можели да зарежат противните им огнестрелни оръжия

и да се отдадат на отколешната си любов към меча. Процъфтели различните школи на сабления бой. Тъй като възможностите за употреба на сабята в действителна битка намалели, бойните умения постепенно се превръщали в бойни изкуства, при които, за сметка на трудно проверимата вече военна полза, все по-голяма тежест получавали вътрешното самообладание и самовъзпитание. Развила се цяла мистика на сабята, по-близка до философията, отколкото до военното дело.

Разказът на Йошикава за младостта на Мусаши онагледява всички тези настъпващи в Япония промени. Самият герой е типичен ронин и едва впоследствие е уседнал самурай. Той става основател на цяла школа в сабленото изкуство. Най-важно е, че Мусаши постепенно се развива от воден от усета майстор на меча в човек, всеотдайно устремен към поставената от дзен цел за лично самообладание и пълно господство над самия себе си, към усещане за единство със заобикалящата природа. Макар в първите години от зрелия живот на Мусаши още да са възможни смъртоносни двубои, напомнящи за турнирите в средновековна Европа, Йошикава показва как героят съзнателно пренасочва своите бойни умения от военни цели към самовъзпитание в мирно време. Бойни умения, духовно самоовладяване и естетически усет се сливат в едно неразличимо цяло. Този образ навярно не е далеч от историческата истина. За Мусаши е известно, че освен майстор на сабята е бил също изкусен живописец и твърде добър скулптор.

Япония от ранния XVII в., която Мусаши олицетворява, продължава осезаемо да присъства в съзнанието на японците. Дълговременното и относително лишено от промени управление на рода Токугава запазило много от формите и духа си, макар в донякъде закостенял вид, до средата на XIX в., т.е. до преди не много повече от столетие. Самият Йошикава е син на някогашен самурай, който, подобно на мнозина от този обществен слой, не успял да се приспособи към стопанските условия на настъпилата нова епоха. Макар в нова Япония самите самураи бързо да загубили високото си обществено положение, повечето от новите управници произлизали от това феодално съсловие, чиито ценности новата система на задължително образование разпространила, за да дадат духовна опора и облик на цялата японска нация. В това отношение са помогнали и романи като „Мусаши“, заедно с филмите и пиесите, на които той е дал основа.

За днешния японец времето на Мусаши е също толкова осезаемо близко, колкото за американците – Гражданската война. (Ето защо сравнението с „Отнесени от вихъра“ е съвсем на място.) Самурайската епоха до голяма степен продължава да живее в японското съзнание. В противоречие с образа на съвременните японци като здраво сплотени „стопански животни“, много от тях предпочитат да гледат на себе си като на днешни Мусаши, които яростно се самоотстояват, следват своите собствени начала, владеят чувствата си и имат особен усет към красивото. И двата образа са донякъде верни, което онагледява сложностите, скрити зад прекомерната на вид японска сдържаност и еднообразност.

„Мусаши“ съвсем не прилича на задълбочено психологическите и често пъти невротични романи, които съставляват голямата част от английските преводи на съвременна японска литература. При все това обаче той е изцяло в духа на обичайната японска белетристика и на присъщо японското мислене. Епизодичността на разказа е не просто следствие от първоначалната поява на книгата като подлистник, а любим похват, който води началото си още от зараждането

на японското повествователно изкуство. Романтичният образ на благородния боец е наследство на феодализма, вплътено в още стотици самурайски книги и филми. Стремжът към самовъзпитаване в духа на дзен самообладание и вътрешна сила е сред важните личностни черти и на днешния японец. Същото важи и за всеобхватната любов към природата и усещането за близост с нея. „Мусаши“ е не само чудесно приключенско четиво – той дава поглед както към японската история, така и към идеализираната представа на днешните японци за самите себе си.

*Едвин О. Райшауер³,
януари 1981 г.*

³ Едвин Райшауер е роден в Токио през 1910 г. До 1981 г. е професор в Харвардския университет. От 1961 до 1966 г. е посланик на Съединените щати в Япония. Става един от най-видните познавачи на тази страна. Между многобройните му трудове са „Япония. Историята на един народ“ и „Японците“. Умира през 1990 г. – Б.пр.

КНИГА ПЪРВА

ЗЕМЯ

КАМБАНКАТА

Такедзо лежеше сред трупове. Бяха хиляди.

„Целият свят е обезумял – помисли замаяно. – Все едно съм мъртво листо, носено от есенния вятър.“

Самият той досущ приличаше на безжизнените тела наоколо. Опита да надигне глава, но едвам успя да я помръдне. Не си спомняше някога да му е било толкова зле. „Откога ли съм тук?“, зачуди се.

Мухите го налетяха и забръмчаха около главата му. Искаше да ги отпъди, но не успя да събере сила дори да си повдигне ръката. Беше скована, почти трошлива, като цялото му тяло. „Трябва да съм тук отдавна“, помисли си, като пошава с пръсти. Въобще и не предполагаше, че е ранен с два куршума, здраво заседнала в бедрото.

Ниски тъмни облаци се носеха зловещо по небето. Снощи, някъде между полунощ и зазоряване, опустошителен дъжд напои равнината на Секигахара. Сега бе ранният следобед на петнайсетия ден от деветия месец на 1600 г. Въпреки че ураганът бе преминал, от време на време върху труповете и обърнатото нагоре лице на Такедзо се изливаше нов порой. Всеки път, когато завалеше, той като риба отваряше и затваряше уста и се опитваше да погълне капките. „Също като водата, с която измиват устата на умирация“, мислеше си, докато се наслаждаваше на всяка капчица влага. Главата му беше вцепенена, мислите – бягащи сенки на унеса.

Бяха загубили битката. Знаеше само толкова. Кобаякава Хидеаки, когото смятаха за съюзник, тайно се спогоди с войската на Изтока и когато на свечеряване връхлетя върху хората на Ишида Мицунари, ходът на битката също се обърна. След това той нападна и отрядите на другите военачалници – Укита, Шимадзу и Кониши. Разгромът на Западната войска беше пълен. След половин ден въпросът кой ще управлява страната бе решен: Токугава Иеясу – могъщият даймьо на Едо.

Образи на сестра му и съселяните му се нижеха пред очите на Такедзо. „Умирам – помисли си той без мъка. – Това било значи.“ Усети как покоят на смъртта го тегли, както дете бива притегляно от пламъка в огнището.

Изведнъж един от околните трупове подигна глава.

– Такедзо.

Образите в ума му изчезнаха. Сякаш изтръгнат от смъртта, той се извърна в посока на звука. Сигурен бе, че е чул гласа на най-добрия си приятел. Събра все сили, понадигна се и изтръгна от гърди едва чут сред поройния дъжд шепот:

– Матахачи... ти ли си?

После падна, притихна и се заслуша.

– Такедзо! Ти вярно ли си жив?

– Да, жив! – кресна Такедзо във внезапен прилив на сила. – Ами ти? Не смей да умираш!

Сега очите му бяха широко отворени, а по устата играеше слаба усмивка.

– Няма, господине мой.

Задъхан, Матахачи се подпря на лакти, сковано повлачи крака след себе си и педя след педя допълзя до своя приятел. Посегна да хване ръката му, но улови само кутретото. Като деца често се бяха клели в другарство с този жест. Той се примъкна по-наблизо и сграбчи цялата длан.

– Не е за вярване, че и ти си жив и здрав! Види се, само ние сме оцелели.

– По-полека. Още не съм опитал да стана на крака.

– Ще ти помогна. И да се махаме!

Изведнъж Такедзо дръпна Матахачи към земята и му изръмжа:

– Прави се на умрял! Пак се задава беда...

Земята забоботи като котел. Двамата изпод длани надзърнаха към прииждащия вихър. Скоро той наближи – строй смолисточерни конници се носеше право насреща им.

– Връщат се копелетата! – възкликна Матахачи и се поизправи на коляно, все едно се готви да побегне.

Такедзо едва не му ступи глезена, щом го сграбчи, за да го придърпа надолу.

Само след миг конете вече профучаваха край тях – стотици кални смъртоносни копита препускаха и тъпчеха изпонападалите самураи. Ездачите се нижеха с боен вик на уста, доспехите и оръжието им дрънчаха.

Легнал по корем и стиснал очи, Матахачи противно на всяка надежда се надяваше той и другарят му да не бъдат стъпкани. Такедзо пък гледаше нагоре, без да мигне. Конете минаха толкова близо, че те усетиха мириса им. После всичко свърши.

Като по чудо бяха останали невредими и невидени. Стреснати и неспособни да повярват в станалото, няколко минути и двамата мълчаха.

– Пак се спасихме! – възкликна Такедзо и протегна ръка към Матахачи.

Матахачи, още притиснат до земята, полека се извърна към него с широка, разтреперана усмивка.

– Някой е на наша страна, това си е направо сигурно – дрезгаво рече той.

Помагайки си, двамата приятели с голям труд се изправиха на крака. Всеки праметна ръка през рамото на другия и с куцукане си проправиха бавно път до укритието на гористите хълмове. Строполиха се, поотпочинаха и захванаха да си търсят храна. Два дни изкараха на диви кестени и листа във влажните пещери на връх Ибуки. Макар това да ги спаси от гладна смърт, Такедзо получи болки в стомаха, а Матахачи червата направо го раздираха. Нямаше храна да го засити, нямаше питие да утоли жаждата му, но и той усети слаб прилив на сили.

Ураганът на петнайсети се оказа последен от есенните бури. Сега, само две нощи подир него, студена и бледа луна сурово се блещеше от безоблачното небе.

И двамата знаеха колко опасно е да се придвижват на ярка лунна светлина, под която сенките им ще станат прицел за всеки патрул, търсещ бегълци от сражението. Решението да рискуват взе Такедзо. Матахачи беше в окаяно състояние и повтаряше, че предпочита да го заловят, вместо да се мъчи да върви. Това не даваше голям избор на неговия другар. Ясно бе, че трябва и да продължат напред, и да намерят място да се спотаят и да починат. Напредваха бавно натам, където се надяваха да е градчето Таруи.

– Ще издържиш ли? – все питаше Такедзо. Той придържаше ръката на другаря си към своето рамо, за да го крепи. – Добре ли си? – Тежкото дишане на Матахачи не му даваше мира. – Искаш ли почивка?

– Добре съм аз...

Матахачи се стремеше да звучи храбро, но лицето му бе по-бледо от луната над тях. Дори с подпиране на копието той едвам влачеше нозе. Не спираше да се самоупреква.

– Прощавай, Такедзо. Знам, че аз съм крив, дето се бавим толкова. Прощавай, моля ти се.

Първите няколко пъти Такедзо просто го пресичаше с „Остави сега“, а накрая, щом спряха да починат, се обърна към своя приятел и избухна:

– Виж какво: аз трябва да се извинявам. Не помниш ли, че аз те въвлякох в тая работа? Спомни си как ти говорех, че съм намислил най-сетне да сторя нещо, което наистина да впечатли баща ми. Така и не можех да понеса той до последния си ден да смята, че от мен никога нищо няма да излезе. Щях да му покажа аз! Ха!

Такедзовият баща Мунисай бе служил някога при господаря Шимен от Ига. В мига, в който чу, че Ишида Мицунари събира войска, Такедзо реши, че е дошла най-послед и неговата голяма възможност в живота. Щом баща му е бил самурай, не е ли съвсем естествено той също да стане такъв? Копнееше да влезе в битка, да покаже на какво е способен, сред съселаните като мълния да се разнесе вестта, че е обезглавил някой вражески пълководец. Отчаяно му се искаше да докаже, че е човек, с когото да се съобразяват и когото да уважават, а не просто непрокопсаникът на селото.

Щом Такедзо напоспа на Матахачи за всичко това, онзи кимна.

– Знам. Знам. Но и аз се чувствах по същия начин. Не беше само ти.

– Искях да дойдеш с мен – додаде Такедзо, – защото винаги всичко сме вършили заедно. Ама не направи ли и майка ти страшна работа! Да вика и разправя навсякъде, че съм бил откачен и че от мен нищо нямало да стане! Ами твоята годеница Оцу, сестра ми и всички останали, дето ревяха и крещяха, че селските момци трябвало на село да си останат. Е, може би са имали основание. И двамата сме еднически синове и ако ни убият, не ще има кой да продължи рода. Ама мен грижа ли ме е? То това живот ли беше?

Двамата се бяха измъкнали от село незабелязани и убедени, че нищо вече не ги дели от бойната слава. Щом стигнаха обаче до стана на Шимен, трябваше да се изправят лице в лице с действителността на войната. Направо им казаха, че без оглед на това кои са били бащите им, няма да ги произведат самураи – нито утре, нито дори и след седмици. За Ишида и останалите военачалници Такедзо и Матахачи бяха само двама загубени селянци, почти деца още, в чиито ръце случайно са попаднали две копия. Най-доброто, което можаха да си изпросят, беше да ги вземат пешаци. Техните, така да се каже, отговорности се състояха в това да разнасят оръжието, котлите за ориз и останалата кухненска посуда, да косят трева, да проправят пътя и от време на време да ходят да разузнават.

– Самураи, ха! – възкликна Такедзо. – Ама че смешка. Да обезглавя пълководец ли?! Че аз не можах един вражески самурай да доближа, какво остава за военачалник. Е, поне всичко свърши. И сега какво? Не мога те изостави съвсем сам тука. Направя ли го, как после ще погледна в очи майка ти или Оцу?

– Аз не те виня, Такедзо, за кашата, в която се забъркахме. Не си ти крив, че загубихме битката. Ако някой носи вина, това е онзи двуличник Кобаякава. Направо ми се ще да ми падне в ръцете. Ще го убия кучия син!

След няколко часа двамата излязоха на малка равнина и видяха пред себе си море от бити, изпочупени от бурята тръстики. Ни една къща. Ни един светлик.

Имаше и много безпорядъчно нападали трупове. Главата на един лежеше сред кичур висока трева. Друг се бе проснал в някакво поточе. Тялото на трети

пък се бе преплело по нелеп начин с един умрял кон. Дъждът бе отмил кръвта и на лунната светлина мъртвата плът напомняше рибени люспи. Наоколо самотно се носеше есенната молитва на щурци и жетвари.

Струйка сълзи прорязва бял улей по мръсното лице на Матахачи. Той въздъхна като тежко болен.

– Такедзо, ако умра, ти ще се погрижиш ли за Оцу?

– Какви ги говориш?

– Чувствам се, все едно умирам.

– Е, щом така се чувстваш, сигурно ще умреш – сръза го Такедзо. Губеше търпение. Щеше му се неговият приятел да е по-силен, за да може той понякога – не телесно, а за кураж – да се опре на него.

– Хайде, Матахачи! Стига с този хленч!

– Мама си има кой да се грижи за нея, но Оцу е съвсем сама на този свят. Винаги е била. Толкова ми е мъчно за нея, Такедзо. Обещай, че ще се погрижиш за нея, ако мен ме няма.

– Вземи се в ръце, човек! От болен стомах не се мре. Рано или късно ще намерим някоя къща, ще те туря в легло и ще ти дам някакъв лек. Спирай сега с тия дрънканици за умиране!

Малко по-нататък стигнаха до такива купове от безжизнени тела, все едно е бил изстребен цял полк. Те обаче вече бяха претръпнали от вида на кръв и отпаднали им очи приеха зрелището с хладно безразличие. Пак спряха да си починат.

Докато си поемаха дъх, чува нещо да се движи помежду телата. И двамата се отдръпнаха ужасени и без да мислят се снишиха, изблещени и наострили сетива.

Нещото бързо се стрелна напред като подплашен заек. Щом го уловиха с поглед, видяха, че е човек. Който и да бе, той сам се придържаше плътно към земята. Първо си помислиха, че е някой отделил се самурай и се приготвиха за опасна среща, но свирепият боец за удивление се оказа едно младо момиче. Изглеждаше тринайсет-четиринайсетгодишна и носеше кимоно с навити ръкави. Тясното оби около кръста ѝ, макар кърпено на места, беше от златен брукат. Тук, сред трупове, тя наистина бе странна гледка. Девојката обърна поглед и подозрително впери в тях своите хитри, котешки очи.

И Такедзо, и Матахачи се чудеха: какво за бога би могло да доведе това момиче посред нощ в обитаваното от призрази и застлано с трупове поле?

Известно време и двамата просто стояха, вперили на свой ред поглед в нея. После Такедзо се обади:

– Ти коя си?

Момичето попремига, изправи се на крака и побягна.

– Стой! – изкрещя Такедзо. – Само искам да те питам нещо. Не бягай!

Но тя вече се бе изгубила, като проблеснала в нощта светкавица. Шум от звънче зловещо заглъхна в тъмнината.

– Може ли е да е дух? – заразсъждава Такедзо на глас, впил пуст поглед в рядката мъгла.

Матахачи потрепери и пресилено се изсмя.

– Ако наоколо имаше някакви духове, щяха да са тези на войниците, струва ми се?

– Ще ми се да не бях я подплашил – каза Такедзо. – Тука някъде наоколо трябва да има село. Тя можеше да ни упъти.

Продължиха напред и изкачиха по-близкия от двата хълма пред тях. В долчинката отвъд него имаше благо, което се простираше на юг от връх Фува. И само на половин час път – светлина.

Щом доближиха селската къща, тя им се стори не съвсем обикновена. На първо място, беше оградена с дебела пръстена стена. И още – портата бе почти величествена. Или поне останките от порта, защото тя беше вехта и отчаяно се нуждаеше от поправка.

Такедзо я доближи и леко потропа.

– Има ли някой?

Не получи отговор и опита отново.

– Простете, че ви безпокоим по това време, но моят приятел е болен. Не искаме да ви създаваме грижи. Той просто има нужда да си поотдъхне.

Отвътре чуха шепот и малко след това – шума от нечие приближаване към вратата.

– Вие сте войници, изостанали от Секигахара, нали?

Гласът беше на младо момиче.

– Точно така – отвърна Такедзо. – Бяхме под предводителството на господаря Шимен от Ига.

– Махайте се! Ако ви открият тука, ще загазим.

– Чуйте, много съжаляваме, че трябва да ви безпокоим по този начин, но вървим много отдавна. Моят приятел има нужда от почивка, това е всичко, и...

– Моля ви се, вървете си!

– Добре, щом наистина тъй искате, но не бихте ли могли да дадете на приятеля ми малко лекарство? Стомахът му е толкова зле, че ни е трудно дори да вървим.

– Ами, не знам...

След миг-два чуха стъпки и някакъв лек звън, който се отдалечаваше в къщата и ставаше все по-слаб и по-слаб.

В същия миг забелязаха лице. Беше в един страничен прозорец – лице на жена – и ги беше наблюдавало през цялото време.

– Акеми – извика тя, – пусни ги. Тия са пешаци. Патрулите на Токугава няма да си губят времето с такива. За тях те нищо не са.

Акеми отвори вратата и жената, която се представи като Око, дойде и изслуша разказа на Такедзо.

Разбраха се, че могат да пренощуват в навеса за дърва. За да укротят червата му, дадоха на Матахачи прегорен магнолиев прах и рядка оризова отвара с луковни стъбла. През следващите няколко дни той спа почти без прекъсване, докато Такедзо, който бдеше до главата му, с помощта на евтина ракия лекуваше куршумените рани в бедротата си.

Една вечер, около седмица по-късно, Такедзо и Матахачи седяха и си говореха.

– Трябва да се занимават с нещо – отбеляза Такедзо.

– Хич не ме интересува какво правят. Доволен съм само, че ни прибраха.

Но любопитството на Такедзо вече беше възбудено.

– Майката не е толкова стара – продължи той. – Странно е, че двете живеят съвсем сами тука в планината.

– Хм. Не ти ли се струва, че момичето прилича малко на Оцу?

– Нещо у нея ме кара да се сещам за Оцу, но не мисля, че те си приличат наистина. И двете са хубави, това е. Какво, смяташ, правеше, когато я видяхме за първи път да пълзи посред нощ между всичките онези трупове? Това изглежда хич не я притесняваше. Ха! Още ми е пред очите. Лицето ѝ беше толкова спокойно и ведро, като на онези кукли, дето ги правят в Киото. Ама че гледка!

Матахачи му направи знак да мълчи.

– Шшт! Чувам звънчето ѝ.

Лекото потропване на Акеми по вратата беше като почукването на кълвач.

– Матахачи, Такедзо – тихо подвикна тя.

– Да?

– Аз съм.

Такедзо стана и вдигна резето. Тя влезе с поднос лекарство и храна и ги попита как са.

– Много по-добре, благодарение на теб и майка ти.

– Майка каза, че дори и да се почувствате по-добре, не трябва да говорите твърде високо или да излизате навън.

Такедзо отвърна и за двамата.

– Наистина съжаляваме, че ви създаваме толкова много грижи.

– А, няма нищо, само трябва да внимавате. Ишида Мицунари и някои от другите военачалници още не са заловени. Околността е наблюдавана много строго, а пътищата гъмжат от хора на Токугава.

– Тъй ли?

– Така че, макар да сте само пешаци, майка казва, че ако ни хванат да ви крием, ще бъдем задържани.

– Няма да гъкнем – обеща Такедзо. – Дори ще покрива лицето на Матахачи с чердже, ако хърка много силно.

Акеми се усмихна и се обърна да си върви:

– Лека нощ. Ще се видим сутринта.

– Чакай! – каза Матахачи. – Защо не поостанеш и не си поприказваш с нас?

– Не мога.

– И защо?

– Майка ще се сърди.

– Ти защо се стряскаш от нея? На колко си години?

– Шестнайсет.

– Дребна си за възрастта си, а?

– Благодаря, че ми го съобщаваш.

– Къде е баща ти?

– Нямам вече баща.

– Прощавай! Тогава как живеете?

– Правим мокса.

– Лекарството, дето се гори върху кожата, за да се прогони болката?

– Да, тукашната мокса е прочута. През пролетта берем див пелин на връх Ибуки. През лятото го сушим, а през есента и зимата го правим на мокса. Продаваме го в Таруи. Хората идват отвсякъде само и само да си го купят.

– Предполагам, че за тая работа не ви е необходим мъж тука.

– Е, ако това е всичко, което искахте да научите, аз ще тръгвам.

– Почакай само още една секунда – каза Такедзо. – Имам още един въпрос.

– Е?

– Онази нощ, нощта, когато ние дойдохме тука, видяхме едно момиче на бойното поле и то приличаше досущ на теб. Ти беше, нали?

Акеми бързо се извърна и отвори вратата.

– Какво правеше там?

Тя тръшна вратата зад себе си и докато тичаше към вкъщи, малката ѝ камбанка звънеше със странен, непостоянен ритъм.

ГРЕБЕНЪТ

Три лакътя и осем-девет педи на ръст, Такедзо беше висок за хората от онова време. Тялото му беше като на породист жребец: силно и гъвкаво, с дълги, мускулести крайници. Устните му бяха налети и алени, а дебелиите му черни вежди щяха да са рошави, ако не бяха така съвършено очертани. Като продължаваха доста над външния край на очите, те само подчертаваха неговата мъжественост. Съселяните му викаха „детето на дебела година“ – израз, използван само за деца с по-едри от обичайното черти. Това прозвище никак не бе обидно, но при все това го откъсна от другите младежи и по тази причина доста го притесняваше в първите му години.

Макар никога да не беше използван по отношение на Матахачи, същият израз би могъл да се приложи и към него. Малко по-нисък и по-набит от Такедзо, той бе с яки като бъчва гърди. Облото му лице създаваше впечатление за добродушен момък, ако не и за откровен смешник. Големите му, леко изпъкнали очи имаха навика да шарят, докато говори, и повечето шеги по негов адрес се въртяха около приликата му с крякащите неспирно през летните нощи жаби.

| 25

И двамата момци бяха в разцвета на младостта си и затова бързо се съвземаха след всяка болест. Преди още раните на Такедзо да заздравеят докрай, Матахачи вече не го сдържаше в затвора им: крачеше насам-натам из дървения навес и все се жалваше, че са като в кафез. Сбърка да каже на няколко пъти, че се чувства като щурец във влажна, тъмна дупка, като така сам се изложи на язвителните бележки на Такедзо, че за жабите и шурците се предполага да харесват такива условия на живот. Изглежда, Матахачи беше започнал да надзърта в къщата, защото един ден той се наклони към другаря си по килия, все едно иска да му съобщи нещо от съдбовна важност.

– Всяка вечер – тържествено прошепна той – вдовицата си слага пудра на лицето и се разкрасява!

Лицето на Такедзо придоби изражението на дванайсетгодишно момче, което мрази момичетата и което съзира изневира – бурен интерес към „тях“ – у най-добрия си другар. Матахачи се бе оказал предател и погледът, насочен към него, беше без съмнение изпълнен с погнуса.

Матахачи захвана да ходи в къщата и да седи до огнището с Акеми и нейната младолика майка. След три-четири дни бърбрене и шеги с тях, общителният гост стана почти част от семейството. Престана да се връща в навеса за дърва дори и нощем, а в редките случаи, когато го правеше, устата му лъхаше на саке и той се опитваше да изкуши Такедзо да влезе в къщата, като възхваляваше хубавия живот само на няколко крачки от него.

– Ти си луд! – вбесен отвърщаше Такедзо. – Заради теб ще ни убият, или поне ще ни заловят. Ние загубихме, ние сме бегълци, не можеш ли да го проумееш?

Трябва да бъдем много внимателни и да се спотайваме, докато нещата се уталяват.

Както и да е, той скоро се измори от опитите да спори с приятеля си, който така обичаше забавленията, и вместо това взе да го прекъсва с резки отговори:

– Не обичам саке. – Или понякога: – Тук навън ми харесва. Уютно е.

Но на Такедзо също му дотягаше вече да седи затворен. Беше неистово отегчен и най-накрая почна да дава признаци на слабост.

– Наистина ли е безопасно? – питаше той. – Околността, искам да кажа? Никакви следи от съгледвачи? Сигурен ли си?

След като стоя погребан цели двацет дни в навеса за дърва, най-сетне той излезе навън като полужив от глад военнопленник. Кожата му имаше полупрозрачен, восъчен, мъртвешки вид – още по-явен, когато се изправи до своя зачервен от слънцето и сакето другар. Примижа срещу ясното синьо небе, протегна широко ръце и се прозя сладко. Когато най-сетне великанската му уста се затвори, се видя, че през цялото време веждите му са останали свъсени. Лицето му имаше тревожен израз.

– Матахачи – сериозно каза той, – ние се натрапваме на тези хора. Те поемат голям риск, като ни държат тука. Мисля, че трябва да си ходим у дома.

– Предполагам, че си прав – отвърна Матахачи. – Обаче никой не може да мине границата на провинцията без проверка. Според вдовицата и двата пътя – и до Исе, и до Киото – са невъзможни. Тя казва да не мърдаме оттука, докато не падне сняг. И момичето така казва: убедено е, че трябва да се крием, а знаеш, че то излиза навън всеки ден.

– И ти наричаш това, дето седиш пред огъня и пиеш, криене?

– Разбира се. Знаеш ли какво направих? Онзи ден няколко от хората на Токугава – те още търсят генерал Укита – слухтяха наоколо. Отървах се от копелетата, като просто излязох и ги поздравих.

При това вече очите на Такедзо се разшириха от почуда, а Матахачи се разсмя гръмко, та чак коремът му се разтресе. Когато кикотът премина, той продължи:

– По-безопасно е да седиш навън на открито, отколкото да се свиваш в бараката за дърва, да се ослушваш за стъпки и да се побъркваш. Това се опитвам да ти кажа.

Матахачи отново се преви от смях, а Такедзо сви рамене.

– Може и да си прав. Така навярно е най-добре.

Той продължаваше да има своите опасения, но след този разговор се премести в къщата. Око, която очевидно обичаше да има около себе си хора, по-точно мъже, ги накара да се чувстват напълно у дома си. От време на време обаче ги стряскаше, като предлагаше някой от тях да се ожени за Акеми. Това изглежда вълнуваше повече Матахачи, отколкото Такедзо, който просто не обръщаше внимание на предложението или го посрещаше с шеговита забележка.

Беше сезонът на сочните, ароматни мацутаке, които растат в подножието на боровите дървета и Такедзо се отпусна дотолкова, че да ходи да бере големите гъби по гористия склон право зад къщата. Акеми с кошница в ръка търсеше от дърво на дърво. Всеки път, когато доловеше миризмата им, невинният ѝ глас отекваше из гората.

– Такедзо, тука! Много са!

Той береше някъде наблизо и неизменно отвърщаше:

– И тука има много.

Есенното слънце се процеждаше върху тях през боровите клонове на тънки, коси снопове от лъчи. Килимът от иглички под хладния покров на дърветата

беше мек, прашен и розов. Когато се уморяха, Акеми го предизвикваше и се кикотеше:

– Хайде да видим кой има повече!

– Аз – самодоволно отвръщаше винаги той, при което тя започваше да изучава кошницата му.

Този ден не беше по-различен от останалите.

– Ха-ха! Знаех си аз! – извика тя.

Радостно ликуваща, както могат да бъдат само младите момичета, без следа от свенливост или превзета скромност, тя се наведе над кошницата му.

– В твоите имаш и няколко отровни!

След което тя изхвърли отровните гъби, всъщност без да ги брои една по една на глас, но с толкова бавни и нарочни движения, че дори със затворени очи Такедзо трудно можеше да ги пренебрегне. Тя ги мятеше докъдето стигне. Когато приключи със занятието си, вдигна поглед, а младото ѝ лице сияеше от задоволство.

– Я виж сега колко повече от тебе имам!

– Става късно – промърмори Такедзо. – Да се връщаме вкъщи.

– Сърдиш се, защото изгуби, нали така?

Тя като фазан се спусна бегом по планинския склон, но внезапно се закова на място, а тревога помрачи лицето ѝ. Приближавайки се напреки през дъбравата, посред склона се появи мъж-канара; крачките му бяха широки и лениви, а искрящите очи бяха насочени право към крехкото момиче пред него. Изглеждаше ужасяващо див. Всичко във вида му сочеше борба за оцеляване, от него ясно лъхаше войнственост – свирепи рошави вежди и дебела, извита горна устна, тежка сабя, ризница и наметало от животинска кожа.

– Акеми! – изрева той, като се приближи още до нея.

Ухили се широко, като откри ред жълти, развалени зъби, но лицето на Акеми продължаваше да изразява единствено и само ужас.

– Вкъщи ли си е твоята чудна майчица? – попита мъжът с превзета язвителност.

– Да – дойде писклив отговор.

– Хубаво, като се прибереш вкъщи, искам да ѝ предадеш нещо. Ще го направиш ли?

Гласът му звучеше подигравателно учтиво.

– Да.

Сега неговият говор стана груб.

– Кажи ѝ, че на мен такива не ми минават, да се опитва да изкарва пари зад гърба ми. Кажи ѝ, че скоро ще намина за моя дял. Разбра ли ме?

Акеми не отвърна нищо.

– Тя може би си мисли, че не знам за това, но човекът, на когото е продала вещите, дойде право при мен. Обзалагам се, че и ти си ходила при Секигахара, нали, малката?

– Не! Разбира се, че не! – немощно възрази момичето.

– Е, няма значение. Само ѝ предай това, което ти казах. Ако пак се опита да ме излъже, ще я изрита от окръга.

Свирепо изгледа за миг детето, после се помъкна в посока на мочурището.

Такедзо откъсна очи от отдалечаващия се непознат и погледна загрижено Акеми.

– Кой, по дяволите, беше тоя?

С все още треперещи устни Акеми отвърна едва-едва:

– Казва се Цуджикадзе. От село Фува е.

Гласът ѝ беше не повече от шепот.

– Той е мародер, нали?

– Да.

– За какво се сърди толкова?

Тя стоеше, без да отговори.

– Няма да те издам на никого – увери я той. – Не можеш ли поне да ми кажеш?

Акеми, явно съсипана, изглежда търсеше думи. Изведнъж тя се облегна на гърдите на Такедзо и замоли:

– Обещавах ли, че няма да кажеш на никого?

– На кого мога да кажа? На самураите на Токугава?

– Спомняш ли си нощта, когато ме видяхте за първи път? При Секигахара?

– Разбира се, че си спомням.

– Е, още ли не си се сетил какво правех?

– Не, не съм мислил за това – каза той с безизразно лице.

– Ами, крадях!

Тя го погледна отблизо, като преценяваше как приема това.

– Крадеше?

– След битка излизам на бойното поле и обирам неща от мъртвите войници: саби, украсени ножници, торбички за тамян – всичко, което можем да продадем.

Отново вдигна очи към него, за да открие неодобрение, но лицето му не показваше нищо.

– Страх ме е – въздъхна тя. После трезво добави: – Но парите ни трябва за храна и ако кажа, че не искам да отида, мама побеснява.

Слънцето беше още доста високо на небето. Акеми предложи на Такедзо да седнат в тревата. През борове погледите им стигаха чак долу до къщата в мчурището.

Такедзо кимна сам на себе си, като че ли пресмяташе нещо. Малко след това каза:

– Тогава онази история за дивия пелин, който берете в планината... Дето го правите на мокса. Всичко това лъжа ли беше?

– О, не. Правим и това! Но за мама трябва толкова пари. Никога не бихме могли да се изхраним само с моксата. Когато татко беше жив, живеехме в най-голямата къща на селото – най-голямата във всичките седем села на Ибуки всъщност. Имахме много прислужници и мама винаги имаше красиви неща.

– Баща ти търговец ли беше?

– А, не. Беше главатар на местните разбойници.

Очите на Акеми светнаха от гордост. Явно вече не се притесняваше от неодобрението на Такедзо и даде воля на истинските си чувства. Стисна челюсти и сви малките си пръсти в юмручета.

– Оня Цуджикадзе Тема, дето ей сега го срещнахме, той уби татко. Така разправят всички.

– Искаш да кажеш, че баща ти е бил убит?

Тя кимна мълчаливо и не можа да се сдържи да не заплаче, а Такедзо почувства как дълбоко в него нещо започва да се топи. Първоначално не изпита кой знае какво съчувствие към момичето. Макар и по-дребна от повечето шестнайсетгодишни, през повечето време тя говореше като зряла жена и от време на време правеше резки движения, които караха човек да застане нащрек. Но когато сълзите закапаха от дългите ѝ мигли, изведнъж той се разтопи от жалост. Искаше да я прегърне и да я защити.

Все пак тя не беше момиче, което да е получило що-годе добро възпитание. Че не съществува по-благородно занятие от това на баща ѝ, явно беше нещо, в което тя никога не се е съмнявала. Майка ѝ я беше убедила, че е съвсем нормално да разсъблича трупове – не за да се прехрани, а за да живее хубаво. Мнозина най-долнопробни крадци не биха се заловили за подобна работа.

През дългите години на междусобици се бе стигнало дотам всички мързеливи безделници из страната да започнат да преживяват по този начин. Хората малко или повече привикнаха с това. Щом избухнеше война, местните военни величия дори се възползваха от услугите им, като ги възнаграждаваха щедро за подпалването на вражески припаси, за разпръскване на лъжливи слухове, за кражба на коне от противниковия лагер и други подобни. Най-често услугите им биваха купувани, но дори и когато това не ставаше, войната им предлагаше изобилни възможности за печалба. Докато ровеха сред труповете в търсене на скъпи вещи например, понякога те си докарваха и награда за главата на някой самурай, чието тяло по случайност са намерили. Всяка голяма битка даваше на тези безогледни плячкаджии възможност да живеят добре цели шест месеца или дори година.

В най-размирните времена дори простият селянин и дървар се бяха научили да използват хорската несрета и кръвопролитие. Битка в покрайнините на тяхното село можеше и да попречи на тези прости хорица да се трудят, но те находчиво се бяха приспособили към новите условия и намерили начин като лешояди да преравят останалото след загиналите. Такъв род странични набези караха професионалните крадци да упражняват строг надзор над принадлежащите всекому от тях територии. Неотменим закон беше, че нарушителите, значи бандитите, които пресекат междата на по-могъщите бандити, не могат да се измъкнат безнаказани. Жестоко отмъщение грозеше всеки осмелил се да престъпи предполагаемите права на тези главорези.

Акеми потрепера:

– Какво ще правим? Хората на Тема са на път насам, знам го със сигурност.

– Не се безпокой – насърчи я Такедзо. – Ако се покажат, ще ги поздравя лично.

Когато слязоха от планината, над езерото вече бе паднал здрач и всичко беше спокойно. Ивица дим от огъня на домашната баня пълзеше над високите папури като виеща се във въздуха змия. Сложила вече своя нощен грим, Око стоеше на задната врата, без да прави нищо. Като видя дъщеря си да иде редом с Такедзо, тя извика:

– Акеми, какво правиш навън толкоз късно?

В погледа и гласа ѝ имаше строгост. Момичето, което вървеше разсеяно, се стресна. То бе по-чувствително към настроенятия на майка си, отколкото към каквото и да било друго на света. Майката не само беше възпитала тази чувствителност, но и се беше научила да я използва, да движи дъщеря си като кукла, само с един поглед или жест. Акеми бързо остави Такедзо и видимо изчервена изтича напред в къщата.

На другия ден Акеми разказа на майка си за Цуджикадзе Тема. Око побесня.

– Защо не ми каза веднага? – крещеше тя, като се шураше насам-натам като луда, скубеше си косите, вадеше разни неща от чекмеджета и шкафови и ги трупа накуп напред стаята.

– Матахачи! Такедзо! Помогнете ми! Трябва да скрием всичко!

Матахачи отмести една посочена от Око дъска и се покатери над тавана. Мясното между покрива и гредите не беше много. Човек едва можеше да пропъзти вътре, но то служеше чудесно за целта на Око, като навярно и за тази на споми-

налия се неин съпруг. Такедзо, стъпил на едно столче между майката и дъщеря-та, почна да подава едно по едно разни неща на Матахачи. Ако не бе чул разказа на Акеми предния ден, разнообразието от вещи, които сега виждаше, щеше да го изуми.

Макар Такедзо да знаеше, че двете се занимават с това от отдавна, бе удивително колко много са натрупали. Имаше кинжал, пискюл от копие, ръкав от ризница, шлем без връхна част, миниатюра, походен олтар, будистка броеница, прът от знаме... Имаше дори и лаково седло, красиво изработено и богато украсено със злато, сребро и седеф.

Матахачи озадачен надничаше от отвора в тавана.

– Това всичко ли е?

– Не, има още едно нещо – каза Око и се втурна навън.

След миг се върна с дълга четири стъпки сабя от черен дъб. Такедзо понечи да я вдигне към протегнатите ръце на Матахачи, но тежестта, извивката, безупречния баланс на оръжието го впечатлиха толкова дълбоко, че не можа да се откъсне от него.

Обърна се към Око с плах израз на лицето:

– Дали не мога да я задържа?

В очите му се четеше непривична уязвимост. Погледна надолу към краката си сякаш за да признае, че не е направил нищо, с което да заслужи сабята.

– Наистина ли я искаш? – меко попита тя с майчински нотки в гласа.

– Да... Да... Наистина!

Макар че не каза точно, че му я дава, тя се усмихна, на бузата ѝ се образува трапчинка и Такедзо разбра, че сабята е вече негова. Матахачи скочи от тавана и изфуча от завист. Той с жаден поглед пипна сабята, което накара Око да се засмее.

– Виж как се цупи младежът, че не е получил подарък!

Тя опита да го успокои с една красива кожена кесия, украсена с ахатови мъниста. Матахачи не ѝ се зарадва кой знае колко. Очите му все така се стрелкаха към сабята от черен дъб. Чувствата му бяха засегнати и кесията не можеше да излекува неговата наранена гордост.

Докато съпругът ѝ беше жив, Око явно бе придобила навика всяка вечер да си взима спокойна, гореща баня и да се гримира, след което да пийва по малко саке. Накратко, тя отделяше за личния си тоалет също толкова време, колкото и най-скъпо платената гейша. Това не беше разкош, който обикновените хора да могат да си позволят, но Око настояваше на него и дори беше научила Акеми да следва същия начин на живот, макар на момичето той да изглеждаше отегчителен, а причините за него – непонятни. Майката не само обичаше да живее добре – тя твърдо беше решила да остане вечно млада. Онази вечер, докато седяха около вдълбаното в пода огнище, Око наля саке на Матахачи и се опита да убеди и Такедзо да си пийне. Когато отказа, тя постави чашата в ръката му, хвана го за китката и насила го накара да я вдигне.

– Мъжете трябва да могат да пият – скара му се тя. – Ако не можеш сам, аз ще ти помогна.

От време на време Матахачи я поглеждаше неспокойно. Доловила погледа му, Око почна да се държи с Такедзо все по-свойски. Тя закачливо сложи ръка на коляното му и си затананика позната любовна песен.

На Матахачи вече му дойде в повече. Той се обърна внезапно към Такедзо и избоботи:

– Скоро трябва да си ходим.

Това имаше желаното въздействие.

– Но... но... къде ще идете? – запъна се Око.

– Връщаме се в Миямото. Майка ми е там, също и годеницата ми.

Изненадана само за миг, Око бързо си върна самообладанието. Очите ѝ се свиха в две цепки, усмивката ѝ замръзна, гласът ѝ стана злъчен.

– Е, моля да приемете моите извинения, че съм ви задържала, че ви приех вкъщи и че ви накарах да се чувствате като у дома си. Щом има момиче, което те чака, най-добре е да побързаш. Ни най-малко не съм искала да ви бавя!

Откакто получи дъбовата сабя, Такедзо въобще не се разделяше с нея. Доставяше му неопишуема радост просто да я държи в ръце. Често пъти здраво стискахе ръкохватката или прокараваше по дланта си ръба на острието, за да усети съвършената му извивка и дължина. Когато спеше, притискаше сабята към тялото си. Хладният допир на дървесината му напомняше за пода на доджото, където през зимата се беше упражнявал в саблен бой. Това почти безупречно както за изкуство, така и за бой оръдие събуди в него борбения дух, който бе наследил от своя баща. Такедзо обичаше майка си, но още докато той беше съвсем малък, тя бе напуснала баща му и отишла другаде, оставяйки го с Мунисай – деспотичен воин, който не би знаел как да разглези едно дете дори и в невероятния случай, че поискаше да го направи. В присъствието на баща си момчето винаги изпитваше неудобство и уплаха, никога не бе спокойно. На девет години бе толкова зажаднял за една ласкава дума от майка си, че избяга от вкъщи и измина целия път до провинцията Харима, където тя живееше. Такедзо никога не разбра защо майка му и баща му са се разделили, но на тази възраст обяснението не би помогнало кой знае колко. Тя се беше омъжила за друг самурай, от когото имаше второ дете.

Щом стигна до Харима, малкият беглец не губи време и отиде право при майка си. Тогава тя го заведе в горичката зад местния храм, така че да не ги видят, прегърна го силно с насълзени очи и се опита да му обясни защо трябва да се върне при баща си. Такедзо никога не забрави тази сцена; всяка една подробност от нея щеше да остане запечатана в съзнанието му, докато е жив.

Естествено, веднага щом научи за изчезването на сина си, Мунисай, какъвто си беше самурай, изпрати хора да го намерят и върнат. Беше ясно къде е отишло детето. Върнаха Такедзо в Миямото като наръч дърва – вързан за гърба на неоседлан кон. Вместо поздрав, Мунисай го нарече нагло копеле и в границеща с пристъп ярост го шиба с пръчка, докогато сам не се измори. По-ясно от всичко останало Такедзо запомни злобата, с която баща му изрече закана:

– Ако пак идеш при майка ти, ще се откажа от теб.

Недълго след тази случка Такедзо научи, че майка му се е разболяла и умряла. Тази смърт го превърна от тихо, меланхолично дете в селския пройдоха. Дори Мунисай най-подир се уплаши: щом отиде с пръчка при момчето, то го посрещна с дървена сопа. Единственият, който дръзваше да му излезе на среща, беше Матахачи – и той самурайски син. Всички останали деца се подчиняваха на Такедзо. На дванайсет-тринайсет години той бе висок почти колкото възрастен мъж.

Една година някакъв странстващ майстор на сабята на име Арима Кихеи издигна златовезано знаме в селото и предложи двубой на всеки желаещ. Такедзо го уби без най-малко усилие и си спечели похвала за храбростта от съселаните. Високото им мнение за него обаче беше съвсем краткотрайно, тъй като колкото повече растеше, толкова по-необуздан и груб ставаше. Мнозина го мислеха за

жесток и скоро, където и да се явеше, хората стояха на разстояние от него. Отношението му към тях почна да отразява тяхната студенина.

Когато баща му, суров и безмилостен както винаги, най-сетне умря, жестокостта на Такедзо нарасна дори още повече. Ако не беше неговата по-голяма сестра Огин, Такедзо сигурно щеше да се замеси в нещо вече наистина сериозно, заради което разгневена тълпа да го изгони от селото. За щастие той обичаше сестра си и, безсилен пред сълзите ѝ, обикновено правеше това, което тя каже.

Отиването на война с Матахачи беше повратната точка за Такедзо. То показва, че по някакъв начин той иска да заеме в обществото място редом с останалите мъже. Разгромът при Секигахара внезапно скърши тези надежди и момчето отново потъна в тъмната действителност, от която мислеше, че е избягало. При все това Такедзо беше младеж, благословен с онова блажено безгрижие, което се ражда само по време на война. Докато спеше, лицето му ставаше кротко като на пеленаче, съвършено необезпокоявано от мисли за идния ден. Той имаше свои блянове, наяве или насън, но бе понесъл съвсем немного действителни разочарования. Започнал с малко, имаше още по-малко да губи. Макар в известен смисъл да приличаше на дърво без корен, беше и свободен от всякакви спънки.

Дишащ тежко и равномерно, стиснал здраво дървената си сабя, в този миг Такедзо може и да сънуваше – лека усмивка играеше по неговите устни, докато видения на нежната му сестра и на мирния му роден край като планински водопад минаваха пред неговите затворени, покрити с гъсти мигли очи. С лампа в ръка, Око се вмъкна в стаята му.

– Какво спокойно лице – зачуди се тя тихо, после посегна и леко докосна с пръсти устните му.

Изгаси лампата и легна до него. Извивайки се като котка, тя се приближаваше все повече и повече до тялото му. Избеленото ѝ лице и шарената ѝ нощница – наистина твърде младежки за нея – останаха скрити в тъмнината. Единственият шум, който се чуваше, беше от капеща по перваза на прозореца роса.

„Дали още е девствен“ – зачуди се тя, като посегна да махне дървения му меч. В мига, в който го докосна, Такедзо скочи на крака и изкрещя:

– Крадец! Крадец!

Око падна върху лампата си, която се заби в рамото и гърдите ѝ. Такедзо извиваше ръката ѝ без капчица милост. Тя изпищя от болка. Учуден, той я пусна.

– О, ти ли си. Помислих, че е крадец.

– Ооо! – простена Око. – Заболя ме!

– Прощавай. Не знаех, че си ти.

– Ти не си знаеш силата. За малко да ми откъснеш ръката.

– Казах, че съжалявам. Какво правиш тука впрочем?

Без да обръща внимание на невинния въпрос, Око бързо се съвзе от болката в ръката, която се опита да увие около врата му. Изгука:

– Няма нужда да се извиняваш. Такедзо...

Леко прокара опакото на дланта си по бузата му.

– Ей! Какво правиш? Ти луда ли си? – извика той, като се отдръпна назад от ръката ѝ.

– Не вдигай шум като смахнат. Знаеш какво изпитвам към теб.

Тя продължи с опитите да милва Такедзо, който се бранеше от нея като човек, нападател от рояк пчели.

– Да, и съм ти много благодарен. Никога няма да забравим колко добри бяхте с нас двамата, приютихте ни и всичко останало...

– Не става дума за това, Такедзо. Говоря за чувствата ми на жена – за хубавото, топло чувство, което изпитвам към теб.

– Чакай малко! – скочи той. – Ще запаля лампата!

– Ох, как можеш да си толкова жесток! – захленчи тя, като пак понечи да го прегърне.

– Не прави така! – възмутено викна той. – Престани наистина!

Нещо в гласа му, нещо напрегнато и рязко, уплаши Око и спря напора ѝ.

Такедзо усещаше как костите му треперят, а зъбите тракат. Никога не се беше сблъсквал с такъв страшен неприятел. Дори когато при Секигахара вдигна очи към препускащите над него коне, сърцето му не туптеше така. Седеше свит от страх в ъгъла на стаята.

– Иди си, моля ти се. Върни се в своята стая. Иначе ще викна Матахачи. Ще събудя цялата къща.

Око не се помръдна. Седеше в тъмното, дишаше тежко и го гледаше с присвити очи. Нямаше да се остави да бъде отблъсната.

– Такедзо – отново изгука тя. – Не разбираш ли чувствата ми?

Той не отговори.

– Не разбираш ли?

– Да, но разбираш ли аз как се чувствам, издебнат докато спя, изплашен до смърт и смачкан от тигър в тъмното?

Сега беше неин ред да мълчи. Тих шепот, почти ръмжение се изтръгна дълбоко от гърлото ѝ. Всяка една сричка беше изречена от мъстително.

– Как можеш да ме поставяш в такова положение?

– Аз тебе ли?

– Да. Това е унижително.

И двамата бяха толкова възбудени, че не бяха забелязали чукането на вратата, което явно продължаваше от известно време. Сега ударите се прекъснаха от викове.

– Какво става там вътре? Глухи ли сте? Отваряйте вратата!

В цепнатината между плъзгащите се кепенци се появи светлина. Акеми вече беше будна. После стъпките на Матахачи затупаха към тях и се чу гласът му:

– Какво става?

Сега вече от коридора, Акеми извика притеснено:

– Мамо! Вътре ли си? Моля, отговори ми!

Око изпъляз слепешката до своята стая, която беше право до тази на Такедзо, и се обади оттам. Мъжете отвън явно бяха разбили кепенците и нахлуха в къщата. Когато стигна стаята с огнището, тя видя шест-седем чифта широки рамене, наблъскани в съседната кухня с пръстен под. Кухнята, разположена пониско от останалите помещения, беше една стъпка по-надолу.

– Цуджикадзе Тема е – викна един от мъжете. – Дайте лампа!

Мъжете с топуркане влязоха в основната част на къщата. Дори не спряха да си свалят сандалите, явен признак на грубиянство. Запреравяха навсякъде – в шкафовете, чекмеджетата, под дебелия сламен татами върху пода. Тема се настави величествено до огнището и се зае да наблюдава как хората му тършуват наред из стаите. Наслаждаваше се на това да дава нареждания, но скоро явно се умори от собственото си бездействие.

– Много време мина – изръмжа той, като тупна с юмрук по татамито. – Една част трябва да е тука. Къде е?

– Не знам за какво говориш – отвърна Око и невъзмутимо кръстоса ръце на корема си.

– Не на мен тия, жено! – ревна той. – Къде е? Знам, че е тука.

– Нямам нищичко.

– Нищо ли?

– Нищо.

– Ами, може да нямаш. Може да са ми казали неправилно...

Той внимателно я изгледа, докато дърпаше и пощеше брадата си. После пак ревна:

– Достатъчно, момчета!

Междувременно Око бе седнала в другата стая, а плъзгащата се врата стоеше широко отворена. Гърбът ѝ беше към него, но дори така тя изглеждаше предизвикателно, сякаш му казва, че може да продължава да търси, където си ще.

– Око – дрезгаво я повика той.

– Какво искаш? – дойде леден отговор.

– Какво ще кажеш да пийнем по малко?

– Искате ли малко вода?

– Не ме предизвиквай... – закани се разбойникът.

– Сакето е там. Изпийте го, щом искате.

– Ех, Око – рече той поомекнал, почти с възхищение пред непреклонното ѝ упорство. – Не бъди такава. Не съм ти идвал на гости от толкоз време. Така ли се държиш със стар приятел?

– И то какви гости!

– Хайде, успокой се. Да ти кажа, донякъде ти си виновна. От твърде много хора чувам какви ги върши „вдовицата на моксаджията“, за да приема, че всичко е лъжа. Чувам, че пращаш хубавата си щерка да обира трупове. И защо ще прави тя таквот нещо?

– Покажи ми доказателствата! – кресна Око. – Къде ти е доказателството!

– Ако имах намерение да го намеря, нямаше да предупредя Акеми. Знаеш правилата на играта. Това е моя територия. Трябва да предприема действия и да ти претърся къщата. Иначе всеки ще си помисли, че може да му се размине за същото нещо. И какво ще стане тогава с мен? Трябва да се защитя, нали разбираш?!

Око го гледаше и непреклонно мълчеше с глава полуобърната към него и гордо вирнати брадичка и нос.

– Е, този път няма да те накажа. Но запомни добре – към теб съм особено добър.

– Добър с мен? Кой, ти ли? Ама че смешка!

– Око – примамил я той, – ела и ми налей да пийна.

Когато тя не даде ни най-малък знак, че ще се помръдне, той избухна.

– Побъркана кучка! Не разбираш ли, че ако си добра с мен, няма да живееш повече така?

Поуспокои се, след което я посъветва:

– Премисли още веднъж.

– Предавам се пред любезността ви, господине – дойде жлъчният отговор.

– Не ти ли харесвам?

– Отговори ми само на едно: кой уби съпруга ми? Предполагам, очакваш да ти повярвам, че не знаеш?

– Ако искаш да си отмъстиш на който и да е било, ще се радвам да ти помогна. По всякакъв начин.

– Не се прави на глупак!

– Какво искаш да кажеш с това?

– Ти явно чуваш много от хората. Те не са ли ти казали, че точно ти си човекът, който го е убил? Не си ли чул, че Цуджикадзе Тема е убиецът? Всички други го знаят. Може да съм вдовица на мародер, но не съм паднала толкоз ниско, че да се задявам с убиеца на мъжа си.

– Трябваше да го кажеш, нали?! Не можа да се стърпиш, а?! – със скръбен смях той на една глътка пресуши чашата саке и си наля нова. – Знаеш ли, наистина не трябва да говориш такива работи. Не е полезно за здравето ти. Нито за това на хубавата ти дъщеря.

– Ще отгледам Акеми както трябва и когато се омъжи, ще се заема да ти отмъстя. Запомни ми думата!

Тема се разсмя. Раменете и цялото му тяло се затресоха като фасулена каша. След като погълна всичкото саке, което можа да намери, той даде знак на един от хората си, стоящ в ъгъла на кухнята подпряно отвесно на рамото с копие.

– Ей, ти – прогърмя гласът му, – отмести малко от дъските на тавана с върха на копието си!

Мъжът направи каквото му бе заповядано. Докато се разхождаше из стаята и ръчкаше в тавана, скъпоценните придобивки на Око като град западаха по пода.

– Точно както подозирах – рече Тема и трмаво се изправи на крака. – Виждате ли, момчета? Доказателствата! Тя наруши правилата, няма що. Изведете я навън и я накажете, както заслужава.

Мъжете се приближиха към стаята с огнището, но изведнъж спряха. Око стоеше на вратата неподвижно като статуя, все едно ги предизвикваше да се опитат да ѝ посегнат. Тема, слязъл в кухнята, нетърпеливо викна:

– Какво чакате? Доведете я тука.

Нищо не се случи. Око продължи да гледа към мъжете долу, а те стояха като вцепенени. Тема реши да вземе работата в свои ръце. Изцъка с език, пристъпи към Око, но и той се закова на място пред вратата. Изправени зад нея и невидими от кухнята стояха двама млади мъже със свирепо изражение. Такедзо държеше дървената сабя ниско, насочена така, че да строши пищялите на първия, който се приближи и на всеки, достатъчно глупав да го последва. От другата страна стоеше Матахачи, вдигнал сабя високо във въздуха, готов да я стовари върху първия врат, който дръзне да се подаде през вратата. Акеми не се виждаше никъде.

– Така значи – изпъшка Тема, отведнъж припомнил си случката в планината. – Този го виждах оня ден с Акеми – човека с пръчката. Другият кой е?

Матахачи и Такедзо не казаха и дума, а дадоха ясно да се разбере, че възнамеряват да отвърнат с оръжието си. Напрежението нарасна.

– В тази къща не се предполага да има мъже – ревна Тема. – Вие... Вие трябва да сте от Секигахара! По-добре внимавайте – предупреждавам ви.

Никой от двамата дори не трепна.

– По тези земи няма човек, който да не знае името Цуджикадзе Тема! Ще ви покажа аз какво правим с бегълци от сраженията.

Мълчание. Тема направи на хората си знак да се махнат. Един от тях отстъпи назад точно в огнището на сред пода. Той изскимтя и падна в него, вдигайки чак до тавана рой искри от горящия огън. След секунди стаята цяла се напълни с пушек.

– Аааа!

В мига, в който Тема скочи напред в стаята, Матахачи с две ръце насочи своята сабя надолу. По-възрастният мъж обаче бе твърде бърз за него и ударът се

отплесна във върха на саята му. Око се бе свила в най-близкия ъгъл, а Такедзо чакаше с водоравно насочена дъбова сабя. Прицели се в краката на Тема и замахна с все сила. Острието профуча в тъмното, но удар не се чу. По някакъв начин този мъж-истукан тъкмо навреме бе скочил нагоре. Падайки, той като канара се стовари връз Такедзо.

Такедзо сякаш се бореше с мечка. Това беше най-силният човек, с който някога бе влизал в двубой. Тема го сграбчи за гърлото и му нанесе два-три удара, които го накараха да си помисли, че черепът му ще се счупи. После Такедзо успя да си поеме дъх и изпрати Тема във въздуха. Онзи се блъсна в стената, разтърсвайки къщата и всичко вътре. Щом Такедзо вдигна дървената сабя, за да я стовари върху главата на Тема, мародерът се претърколи, скочи на крака и побягна, следван плътно по петите от своя противник.

Момчето твърдо бе решило да не остави Тема да избяга. Би било опасно. Беше напълно сигурен – хване ли го, няма да го остави недоубит. Щеше да се погрижи жив дъх да не остане в него.

Такъв бе Такедзо по природа – човек на крайностите. Дори като малко дете в кръвта му имаше нещо диво; нещо, което го връщаше назад към свирепите воители на древна Япония; нещо толкова грубо, колкото и чисто. То не познаваше нито светлината, нито облагородяването, които образованието носи със себе си, нито пък сдържаността. Това беше природна черта и точно тя винаги бе възпирала бащата да хареса момчето. По присъщ на военното съсловие начин Мунисай беше опитал да обуздае свирепостта на своя син с жестоки и чести наказания, но тази усмирителна мярка само направи момчето още по-диво – като глиган, истинската свирепост на който се проявява, щом го лишат от храна. Колкото повече селяните презираха младия грубиян, толкова по-властно се държеше той с тях.

Когато този див юноша стана мъж, той се отегчи да се перчи из село, все едно то му принадлежи. Твърде лесно беше да стряска плахите селяни. Замечта за по-големи дела. Секигахара му даде пръв урок какво представлява светът. Младешките му заблуди бяха разбити – не че ги беше имал кой знае колко наистина. Никога не би му минало през ум да скърби заради това, че се е провалил в първото си „истинско“ начинание или пък да размисля за трудното бъдеще. Още не знаеше що значи самообладание и леко прие кървавата злополука.

А сега съвсем непредвидено налиташе на наистина голяма риба – Цуджикадзе Тема, мародерски главатар! Това беше противникът, с когото бе мечтал да се сблъска при Секигахара.

– Страхливец! – викна той. – Стани и се бий!

Полето бе тъмно като в рог. Такедзо като мълния се носеше през него и не спираше да крещи предизвикателно. Тема бягаше като крилат на десетина разкрача пред него. Такедзовата коса стърчеше щръкнала нагоре, вятърът с вой свиреше покрай ушите му. Беше щастлив – по-щастлив, отколкото е бил през целия си живот. Колкото по-дълго тичаше, толкова повече се приближаваше до някакъв чисто животински унес.

Метна се върху гърба на Тема. Кръв шурна под острието на дървената сабя и смразяващ писък прониза тихата нощ. Тромавата фигура на мародера тупна тежка като олово на земята и се претъркули. Черепът се разби на късове, очите изпаднаха от орбитите. След още два-три удара по тялото, изпочупени ребра щръкнаха през кожата.

Такедзо вдигна ръка и попи рукналата по челото му пот.

– Доволен ли сте, главатарю? – победоносно запита той.

Тръгна безгрижно назад към къщата. Някой попаднал в този миг на мястото свидетел би могъл да си помисли, че е на вечерна разходка, без ни една грижа на този свят. Чувстваше се свободен от всякакви угризения и знаеше, че ако другият мъж го беше победил, сам той щеше да лежи сега мъртъв.

От тъмното долетя гласът на Матахачи.

– Такедзо, ти ли си?

– Да – глухо отвърна Такедзо. – Какво има?

Матахачи дотича при него и обяви задъхан:

– Убих един. Ами ти?

– И аз убих един.

Матахачи вдигна сабя, окървавена чак до ширита на дръжката и гордо изправи рамене:

– Другите избягаха. Тия крадливи копелета не ги бива много в боя! Не им стиска! Могат да се сражават само с трупове! Равностойна битка, няма що! Ха-ха-ха.

И двамата бяха омазани в кръв и доволни като добре нахранени котенца. Бъбрейки весело, те се насочиха към лампата, която светеше в далечината – Такедзо с кървавата си пръчка, Матахачи – със своята кървава сабя.

Един безстопанствен кон намуши глава през прозореца и огледа къщата. Пръхтенето му събуди двамината спящи. Такедзо изруга животното и го перна леко по носа. Матахачи се протегна, прозина се и отбеляза колко добре е спал.

– Слънцето е вече доста високо – каза Такедзо.

– Мислиш, че е след пладне ли?

– Не може да бъде!

След здравия сън събитията от предната нощ бяха напълно забравени. За тези двамата съществуваше само днес и утре.

Такедзо изтича зад къщата и се разсъблече до кръста. Наведе се до чистия, хладен планински поток и напписа лице, намокри коса и изми гърдите и гърба си. Погледна нагоре и вдиша дълбоко на няколко пъти, сякаш се опитваше да погълне слънчевата светлина и всичкия въздух на небето. Матахачи влезе сънливо в стаята с огнището, където поздрави весело Око и Акеми.

– Е, защо двете прекрасни дами сте с такива кисели лица?

– Наистина ли?

– Да, определено. Изглеждате така, сякаш и двете сте в траур. Защо сте толкова мрачни? Ние убихме убиеца на мъжа ти и така хубаво натупахме хората му, че скоро няма да го забравят.

Не беше трудно да се проумее учудването на Матахачи. Той си мислеше, че вдовицата и дъщеря ѝ ще се зарадват на новината за смъртта на Тема. Всъщност предната нощ, когато за пръв път чу за това, Акеми запляска с ръце от радост. Но Око отпърво изглеждаше обезпокоена, а днес, прегърбена унило до огъня, бе дори по-зле на вид.

– Какво ти е? – попита той, докато си мислеше, че тя е жената, на която е най-трудно да се угоди на тоя свят.

„Ама че благодарност!“, помисли си още, отпи от горчивия чай, който Акеми му беше наляла, и приклекна на земята. Око се усмихна изнурено, със завист към младите, които не знаят как върви светът.

– Матахачи – уморено каза тя. – Ти явно не разбираш. Тема имаше стотици поддръжници.

– Естествено. Негодниците като него винаги имат. Ние не се страхуваме от хората, които следват такива като него. Щом можахме да убием него, тогава

защо да се боим от по-дребните риби? Ако се опитат да ни нападнат, Такедзо и аз просто ще...

– ... просто няма нищо да направите! – прекъсна го Око.

Матахачи сви рамене и попита:

– Кой казва това? Докарай колкото искаш от тях! Те не са нищо друго, освен купчина червеи. Или си мислиш, че Такедзо и аз сме страхливци и че просто ще се изнижем на пръсти и ще избягаме? За какви ни вземаш?

– Вие не сте страхливци, но сте деца! Дори и за мен. Тема има по-млад брат, на име Цуджикадзе Кохеи, и ако той тръгне след вас, и двамата закуп нищо не ще може да сторите срещу него!

Тези не бяха от приказките, които Матахачи особено обичаше да слуша, но докато Око говореше, той взе да си мисли, че тя може би има право. Цуджикадзе Кохеи очевидно има голям брой поддръжници около Ясугава в Кисо и не само това: той е голям майстор на бойните изкуства и необикновено умел в това да изненадва противниците си. Дотук никой, за когото Кохеи на всеослушание е обявил, че ще го убие, не е доживял спокойно живота си. За логиката на Матахачи едно беше човек да те нападне на открито, а съвсем друго – ако се метне отгоре ти, докато дълбоко спиш.

– Това ми е слабото място – призна той. – Спя като пън.

Докато той седеше, стиснал брадичка, и мислеше, Око стигна до извода, че не им остава друго, освен да напуснат къщата и сегашния си начин на живот и да заминат надалеч. Тя попита Матахачи какво ще правят двамата с Такедзо.

– Ще го обсъдя с него – отвърна Матахачи. – Чудя се къде ли е отишъл.

Той излезе навън и се озърна, но не видя другаря си наоколо. След известно време заслони очи, вгледа се в далечината и съзря Такедзо да язди в подножието на планината неоседлания безстопанствен кон, който ги беше събудил с цвиленето си.

„Нищо не го тревожи на тоя свят“, помисли си Матахачи, леко сърдит и със завист. Сви ръце пред устата си и викна:

– Ей, ти! Връщай се! Трябва да поговорим.

Не след дълго двамата лежаха заедно на тревата, преживяха стръкчета и обсъждаха какво ще правят по-нататък.

– Значи мислиш, че трябва да си вървим у дома? – рече Матахачи.

– Да, така мисля. Не можем вечно да останем при тези две жени.

– Не. Предполагам, че не можем.

– Не обичам жените.

Поне за това Такедзо беше сигурен.

– Добре. Да тръгваме тогава.

Матахачи се обърна по гръб и погледна небето.

– След като вече сме го решили, искам да тръгваме. Изведнъж осъзнах колко много ми липсва Оцу и колко много искам да я видя. Виж там горе! Онзи облак изглежда точно като нейния профил. Виж! Онази част е точно като косата ѝ, след като я е измила.

Матахачи риташе с крака в земята и сочеше небето. Такедзо следеше с поглед отдалечаващата се фигура на коня, който току-що бе пуснал. Като много от скитниците, които живеят по полята, дивите коне му се струваха добродушни създания. На раздяла те не искат нищо – просто тихо изчезват.

Акеми ги повика от къщата за вечеря. Те станаха.

– Тичай! – викна Такедзо.

– Ти гониш! – допълни Матахачи.

Акеми плесна с ръце от радост, когато двамата един след друг се втурнаха през високата трева, оставяйки гъста прашна диря след себе си.

След вечеря Акеми се натъжи. Току-що беше научила, че двамата мъже са решили да се връщат у дома. Весело беше да са в къщата ѝ и тя искаше това да продължи вечно.

– Глупачка! – сгълча я майка ѝ. – Защо тъжиш толкова?

Око си слагаше грим все така старателно, както винаги, и докато се караше на момичето, се вгледа в Такедзовото отражение в огледалото. Той улови погледа ѝ и внезапно си припомни силния мирис на нейната коса в нощта, когато тя се промъкна в стаята му.

Матахачи, свалил голямата стъкленица със саке от една полица, тупна до Такедзо и сякаш той е господарят на къщата, се зае да пълни малка манерка. Тъй като това беше последната им нощ заедно, възнамеряваха да се напият до насита. Око изглежда полагаше особени грижи за лицето си.

– Да не оставим и една капка неизпита! – рече тя. – Няма смисъл да го оставяме тук на плъховете.

– Или червеите! – обади се Матахачи.

Набързо опразниха три големи стъкленици. Око се облегна на Матахачи и взе така да го милва, че Такедзо извърна глава от неудобство.

– Аз... аз... не мога да вървя – бръщолевеше пьяна Око.

Матахачи я придружи до постелята. Главата ѝ тежко се опираше на рамото му. Веднъж стигнала дотам, тя се обърна към Такедзо и злобно каза:

– А ти, Такедзо, ти си спи сам. Ти обичаш да спиш сам. Не е ли тъй?

Без нито дума той легна право на пода. Беше много пьян, а и бе прекалено късно.

Когато се събуди, вече бе ден. В мига, в който отвори очи, усети нещо, което му подсказа, че къщата е празна. Вещите, които Око и Акеми бяха събрали за път предния ден, бяха изчезнали. Нямаше дрехи, нямаше сандали... нямаше го и Матахачи.

Извика, но не получи отговор – нито пък очакваше такъв. Една празна къща има особено излъчване. Нямаше никого нито на двора, нито зад къщата, нито в навеса за дърва. Единствената следа от предишните обитатели беше един яркочервен гребен, оставен до чучура на чешмата.

„Матахачи е свиня!“, възкликна наум той.

Помириса гребена и си спомни как Око се бе опитала неотдавна да го прелъсти.

„Това – рече си – е, което погуби Матахачи.“

Самата мисъл го накара да закипи от гняв.

– Глупак! – извика той на глас. – Ами Оцу? Какво смяташ да правиш с нея? Не беше ли изоставяна достатъчно много пъти вече, прасе такова?

Стъпка евтиния гребен под краката си. Щеше му се да завие от ярост – не заради себе си, а от съжаление за Оцу. Толкова ясно си представяше как тя чака в селото.

Докато седеше неутешим в кухнята, дивият кон надникна равнодушно през вратата. Като разбра, че Такедзо няма да го погали по ноздрите, той се отдалечи към мивката и се зае мързеливо да лиже няколко полепнали по нея зърна ориз.